

ΘΕΩΡΙΑ ΤΗΣ ΤΕΧΝΗΣ –ΑΝΑΛΥΣΗ ΕΡΓΩΝ ΤΕΧΝΗΣ

ΑΝΑΛΥΣΗ & ΣΥΝΘΕΣΗ

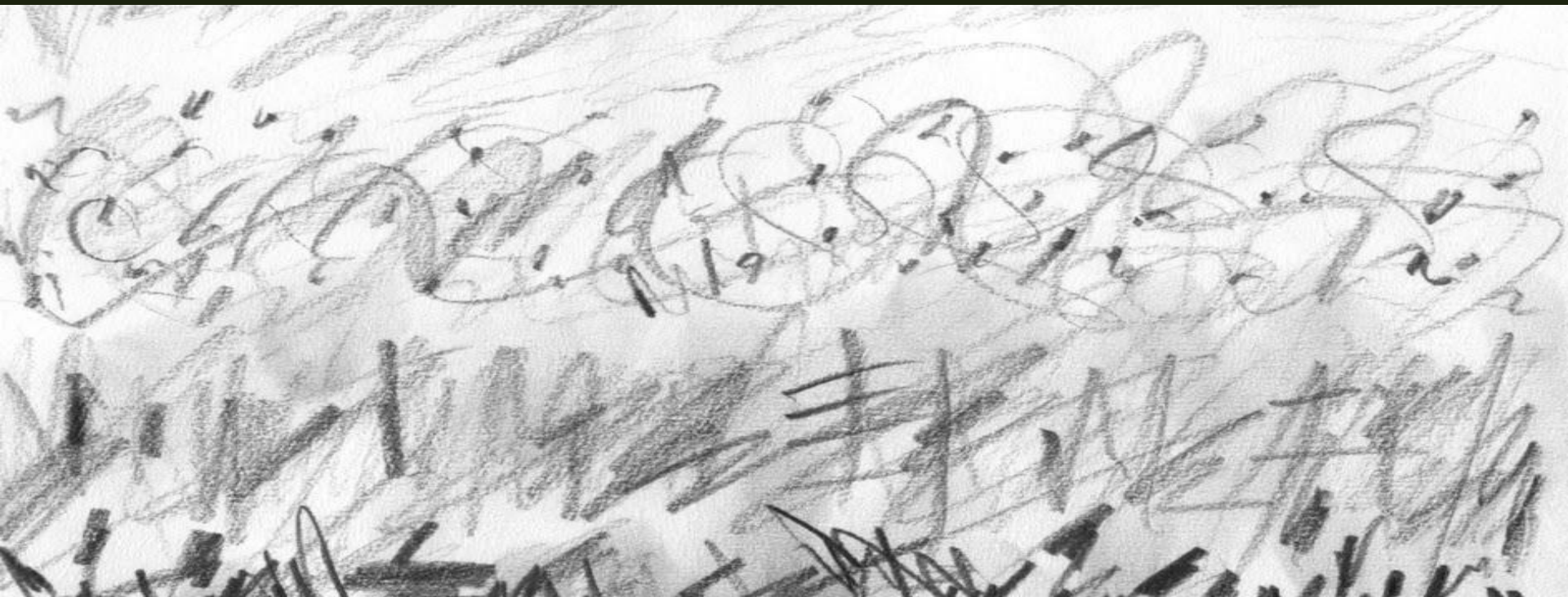
Για την κατανόηση των εικαστικών τεχνών απαραίτητη προϋπόθεση είναι η κατανόηση βασικών εννοιών που σχετίζονται με αυτές όπως τα στοιχεία και οι αρχές σύνθεσης. Τα στοιχεία της σύνθεσης είναι τα εκφραστικά μέσα τα οποία χρησιμοποιεί ο καλλιτέχνης για να δημιουργήσει το έργο του.

Οι αρχές είναι ο τρόπος με τον οποίο τα συνθέτει για να δημιουργήσουν ένα ενιαίο σύνολο. Οι αρχές μας καθοδηγούν πως να χρησιμοποιούμε **τα στοιχεία**. Μας βοηθούν στο να εκφράσουμε τις ιδέες μας. Είναι η γραμματική των εικαστικών τεχνών και είναι η γλώσσα με την οποία μπορούμε να επικοινωνούμε για την Τέχνη.

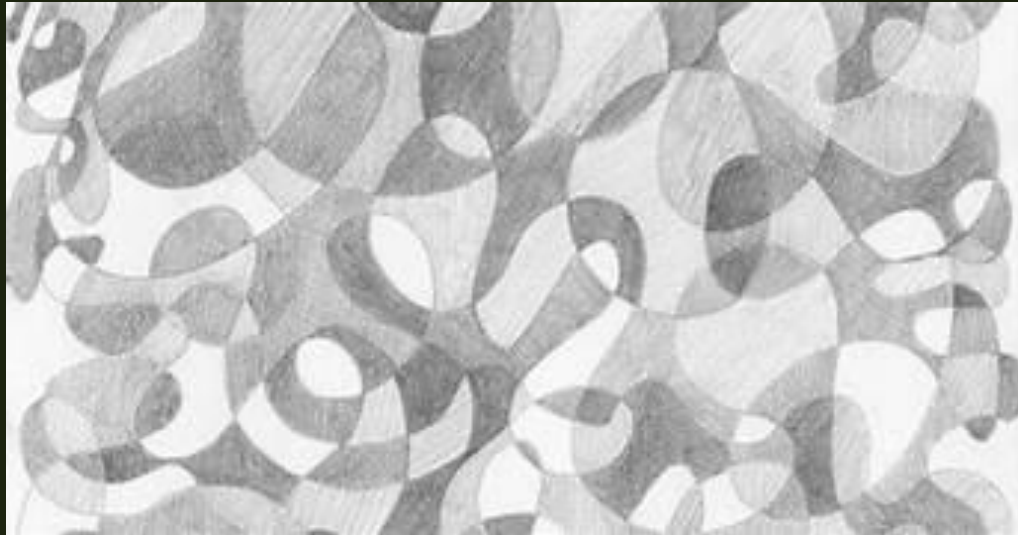

Τα στοιχεία και οι αρχές της Τέχνης χρησιμοποιούνται μαζί σ' ένα έργο. Δίνουν καλύτερο αποτέλεσμα όταν συνυπάρχουν και αλληλεπιδρούν. Ένα έργο τέχνης θεωρείται ολοκληρωμένο μόνο όταν τα επί μέρους στοιχεία δένουν στο σύνολο. Τα στοιχεία και οι αρχές της σύνθεσης χρησιμοποιούνται στη δημιουργία των έργων Τέχνης αλλά είναι πολύ βασικά και για να **αναλυθούν** τα έργα Τέχνης.

Στοιχεία Σύνθεσης

- Σημείο • Γραμμή • Σχήμα • Φόρμα • Επίπεδο • Όγκος • Επιφάνεια • Υφή • Χρώμα • Τόνος • Επαλληλία - Τομή - Επικάλυψη • Χώρος - Είδη Χώρου: Δισδιάστατος / Τρισδιάστατος, Θετικός / Αρνητικός Πραγματικός / Ζωγραφικός, Ιδεατός / Αφηρημένος / Κυβιστικός / Κιναισθητικός, Ονειρικός ή Υποκειμενικός, Προοπτικός, Ατμοσφαιρικός

Βασικές Αρχές Σύνθεσης

- Ισορροπία - Συμμετρία, Ασυμμετρία
- Ενότητα
- Αρμονία
- Αντίθεση
- Ρυθμός
- Κίνηση
- Αναλογίες
- Έμφαση
- Ένταση
- Μοτίβο
- Ομαδοποίηση
- Ανάπτυξη (Διαφοροποίηση μεγέθους)

ΠΩΣ ΑΝΑΛΥΟΥΜΕ ΕΝΑ ΕΡΓΟ ΤΕΧΝΗΣ

Εξετάζουμε το έργο:

- **ΘΕΜΑΤΙΚΑ** δηλαδή το περιεχόμενο του έργου, περιγράφουμε τα οπτικά του στοιχεία και καταγράφουμε τι απεικονίζει.
- **ΜΟΡΦΟΛΟΓΙΚΑ** δηλαδή τη σύνθεση του έργου, αναλύουμε τη δομή του έργου, τα μέρη του έργου (*την εικαστική γλώσσα: αρχές και στοιχεία σύνθεσης*).
- **ΝΟΗΜΑΤΙΚΑ** δηλαδή την ερμηνεία του νοήματος ή μηνύματος του έργου, την πρόθεση του καλλιτέχνη (*έκφραση*), αλλά και την αντίδραση του θεατή απέναντι στο έργο (*συναισθήματα, προσωπικές προτιμήσεις*)

ΘΕΜΑΤΙΚΑ -Προτεινόμενες ερωτήσεις :

- Τι μορφή τέχνης είναι το έργο αυτό; Προσδιορίστε αυτό που βλέπετε.
- (Είναι ζωγραφική, γλυπτική, αρχιτεκτονική και τα λοιπά).
 - Τι μέγεθος έχει το έργο;
 - Τι απεικονίζει;
- (Περιγραφή και απαρίθμηση των οπτικών δεδομένων: αντικείμενα, πρόσωπα, σπίτια, ζώα ή φόρμες και τα λοιπά).
 - Τι κάνουν οι φιγούρες;

ΜΟΡΦΟΛΟΓΙΚΑ -Προτεινόμενες δραστηριότητες:

- Να διακρίνετε και να εξετάσετε τα εικαστικά στοιχεία σύνθεσης που αποτελούν το έργο όπως: σημεία, γραμμές, σχήματα, επίπεδα, χώρους, φόρμες, χρώματα, υφές.
- Να συγκρίνετε τα πιο πάνω στοιχεία και να εξετάσετε τον τρόπο με τον οποίο τα έχει συνθέσει ο καλλιτέχνης για να δημιουργήσει ένα ενιαίο σύνολο (τις αρχές σύνθεσης όπως: ισορροπία – συμμετρία, ασυμμετρία, αντίθεση, ρυθμός, κίνηση, έμφαση).

Στοιχεία Σύνθεσης

- Πώς εκφράζει ο καλλιτέχνης την απόσταση; Χώρος και απόσταση
- Τα αντικείμενα απεικονίζονται κοντά ή μακριά; Γιατί;
 - Πώς δημιουργείται η απόσταση;
- Τι θα σχολιάζατε για: α) τις γραμμές, β) τις φόρμες, γ) τις υφές και δ) τα χρώματα του έργου; Χρώμα, τόνος, υφή, φόρμα
- Είναι έντονη η παρουσία του χρώματος; Υπάρχει αντίθεση χρωμάτων;

Αρχές Σύνθεσης

- Είναι το έργο συμμετρικό ή όχι; Πώς επιτυγχάνεται η ισορροπία;
 - Προς τα πού επικεντρώνεται η προσοχή του θεατή;
- Γιατί ο καλλιτέχνης θέλησε να δούμε πρώτα κάτι συγκεκριμένο;
 - Από ποια στοιχεία δίνεται η εντύπωση της κίνησης;
 - Αν υπάρχει ρυθμός στο έργο από ποια στοιχεία σύνθεσης επιτυγχάνεται (π.χ. από την εναλλαγή σκοτεινών και ανοικτών χρωματικών τόνων).
- Προσδιορίστε τους άξονες της σύνθεσης, τις ζώνες- ενότητες στον πίνακα σχεδιάζοντας τους σε άδειο πλαίσιο.

Μέσα, υλικά, εργαλεία

- Το μέσο επηρεάζει τη μορφή του έργου.
 - Πώς φτιάχτηκε;
- Ποια είναι η σημασία των υλικών που χρησιμοποιήθηκαν;

Τεχνικές

- Ποιες τεχνικές έχουν εφαρμοστεί σ' αυτό το έργο;
Αναφερόμαστε στη διαδικασία επεξεργασίας του υλικού.
Παράδειγμα: τεχνική του σφουμάτο, του κολάζ, του
πουαντισμού, της αφαιρετικής γλυπτικής, της προσθετικής
γλυπτικής.

Ύφος – Στιλ -Τεχνοτροπία

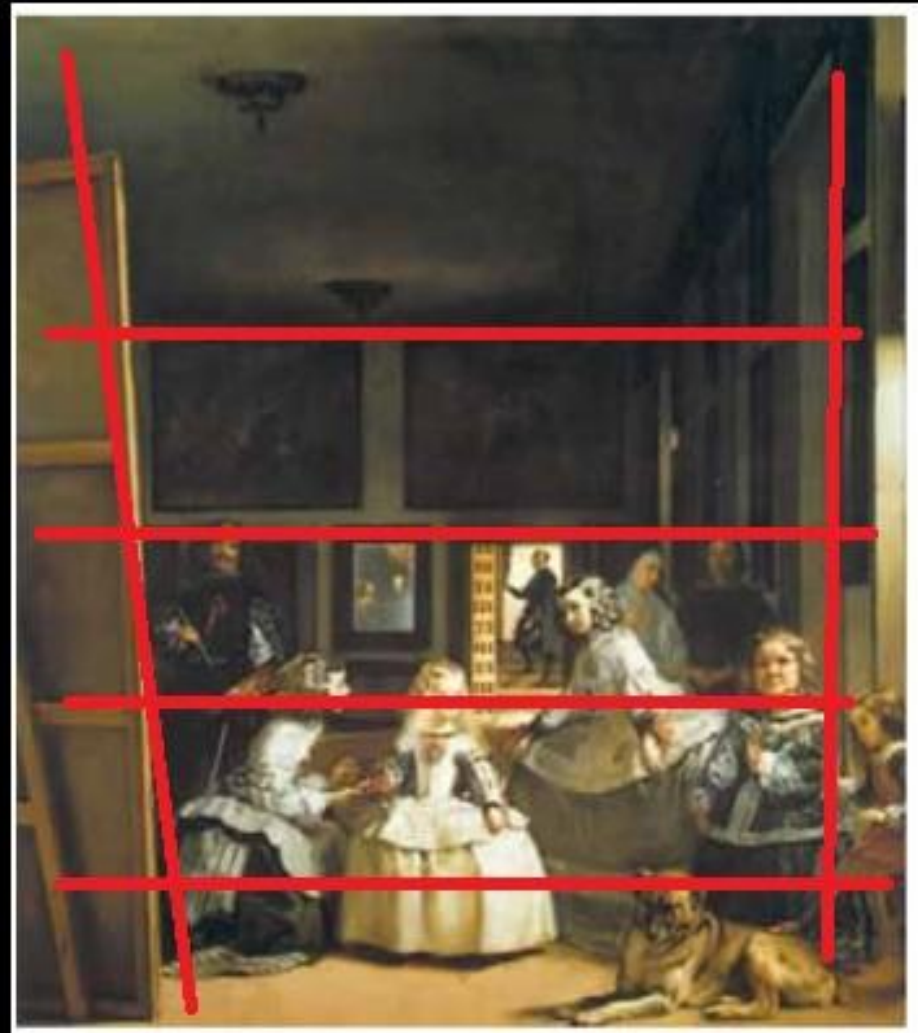
- Γιατί ο καλλιτέχνης προσεγγίζει το θέμα του με το
συγκεκριμένο τρόπο;
- Σε ποια περίοδο, κίνημα, σχολή, πιθανόν ανήκει το έργο;
Αιτιολογήστε την άποψη σας.

Όταν ο καλλιτέχνης ολοκληρώσει
ένα έργο του, τότε
αυτό αρχίζει τη δική του αυτόνομη
ύπαρξη. Η δική μας συμμετοχή στη
διαδικασία της τέχνης χρειάζεται
την **επαφή** μας με το έργο και
την **κρίση** μας γι' αυτό.

Προτού το επαινέσουμε ή το
αποδοκιμάσουμε, θα πρέπει
να το προσεγγίσουμε αναλυτικά,
δηλαδή να αντιληφθούμε τα
στοιχεία που το αποτελούν,
κατανοώντας το ρόλο και
τη σημασία τους για το έργο.

Παράδειγμα σχεδιαστικής ανάλυσης έργου:

ΒΕΛΑΣΚΕΘ - Η οικογένεια του Φιλίππου του 4ου (1656)

Παράδειγμα σχεδιαστικής ανάλυσης έργου:

ΒΕΛΑΣΚΕΘ - Η οικογένεια του Φιλίππου του 4ου (1656)

Παράδειγμα σχεδιαστικής ανάλυσης έργου:

Η πριγκίπισσα Μαργαρίτα με την ακολουθία της εικονίζεται στο εργαστήριο του ίδιου του ζωγράφου ο οποίος ζωγραφίζει σε ένα μεγάλο τελάρο κοιτώντας μπροστά. Οι συγκλίνουσες της προοπτικής κατευθύνουν το βλέμμα μας στο φωτεινό άνοιγμα του απέναντι τοίχου, μπροστά στον οποίο στέκεται ένας άντρας αλλά και στον καθρέφτη δίπλα, με τα είδωλα του βασιλιά και της βασίλισσας.

ΒΕΛΑΣΚΕΘ - Η οικογένεια του Φιλίππου του 4ου (1656)

Παράδειγμα ανάλυσης σύνθεσης

Το έργο εικονογραφεί την παραβολή του Χριστού για τον τυφλό. Η πτώση των τυφλών σε ένα πηγάδι παρουσιάζεται με την πορεία τους από επάνω αριστερά προς τα κάτω δεξιά, δηλαδή επάνω στη διαγώνια κατεύθυνση που είναι αυτή που δίνει και την αίσθηση της πτώσης.

Μπρέγκελ, «Η πομπή των τυφλών», 1568.

Παράδειγμα ανάλυσης σύνθεσης

τα δευτερεύοντα στοιχεία της εικαστικής σύνθεσης (στο φόντο: δέντρα, σπίτια, κορμοί) μας δίνουν τον τόνο της σχεδιαστικής αλλά και θεματικής αντίθεσης στο έργο του καλλιτέχνη. Με αυτόν τον τρόπο αποσαφηνίζεται η δραματικότητα της σκηνής της πτώσης των τυφλών. Η επιλογή του ζωγράφου για ένα παραλληλόγραμμο καμβά όπου ζωγραφίστηκε η όλη σύνθεση βοήθησε στο να τονισθεί η οπτική ένταση της σκηνής.

Μπρέγκελ, «Η πομπή των τυφλών», 1568.

Παράδειγμα ανάλυσης σύνθεσης

**Τιντορέτο, «Η γέννηση του Γαλαξία»,
1577.**

**Στη ζωγραφική του Μπαρόκ, οι
διαγώνιες κατευθύνσεις που
χρησιμοποιούνται δημιουργούν
ένταση και κινητικότητα,
υποβάλλοντας την δραματικότητα.**

Παράδειγμα ανάλυσης σύνθεσης

Τιντορέτο, «Η γέννηση του Γαλαξία»,
1577.

Από την περίοδο της Αναγέννησης ως την έλευση του στυλ Ροκοκό, οι ζωγράφοι αρέσκονταν να εστιάζουν προς το κέντρο τα βασικά μοτίβα/ θέματα της εικαστικής τους σύνθεσης.

Παράδειγμα ανάλυσης σύνθεσης

Τιντορέτο, «Η γέννηση του Γαλαξία»,
1577.

η συγκεκριμένη σύνθεση του Τιντορέτο είναι χαρακτηριστική για την εμφανή χρήση των βασικών τόνων: ΚΟΚΚΙΝΟ -ΜΠΛΕ- ΚΙΤΡΙΝΟ και σε κάθε πιθανή απόχρωσή τους.

Παράδειγμα ανάλυσης σύνθεσης

Ντεγκά, «Χορεύτριες που ανεβαίνουν τα σκαλοπάτια», 1886-90.

ο Έντγκαρ Ντεγκά είναι ένας ζωγράφος που αρέσκεται στη χρήση απαλών τόνων παστέλ, για να δώσει ένα αέρινο, ονειρικό στύλ σύνθεσης.

Παράδειγμα ανάλυσης σύνθεσης

Ντεγκά, «Χορεύτριες που ανεβαίνουν τα σκαλοπάτια», 1886-90.

Η κεντρική μορφή χωρίζει τη σύνθεση στα δυο. Οι χορεύτριες κατευθύνονται διαγώνια προς τη φωτισμένη σκηνή και μαζί τους το βλέμμα μας εστιάζεται στην αγωνιώδη προετοιμασία τους λίγο πριν την παράσταση.

Παράδειγμα ανάλυσης σύνθεσης

Ντεγκά, «Χορεύτριες που ανεβαίνουν τα σκαλοπάτια», 1886-90.

...και σε αυτή την εντύπωση βοηθά η οπτική χρήση του λεγόμενου "αρνητικού χώρου" (ροζ κύκλοι) που ο Ντεγκά σκόπιμα άφησε λειψό και χωρίς περαιτέρω ζωγραφικές λεπτομέρειες.

Σε ένα έργο μπορούμε να διακρίνουμε, πιο συνοπτικά, δυο βασικά στοιχεία:

α. **το περιεχόμενο**, που είναι το πνευματικό μέρος του έργου, δηλαδή η ιστορία, οι ιδέες, τα συναισθήματα ή τα μηνύματα που παρουσιάζει.

β. **η μορφή**, που αποτελεί την εξωτερική όψη του έργου, δηλαδή τα εκφραστικά του στοιχεία, όπως το ύφος (τεχνοτροπία - στιλ), η σύνθεση (οργάνωση των επιμέρους), τα υλικά και οι τεχνικές.

Στην επαφή μας με τα έργα των προηγούμενων αιώνων διακρίνουμε και εντοπίζουμε πιο εύκολα μορφή και περιεχόμενο. Αντίθετα, στα αφηρημένα έργα του 20ού αιώνα, η διάκριση αυτή δε γίνεται. Άλλωστε, το έργο είναι μια **αδιάσπαστη ενότητα** και συνεπώς μορφή και περιεχόμενο αναπτύσσονται ταυτόχρονα, επηρεάζοντας και μεταβάλλοντας το ένα το άλλο.

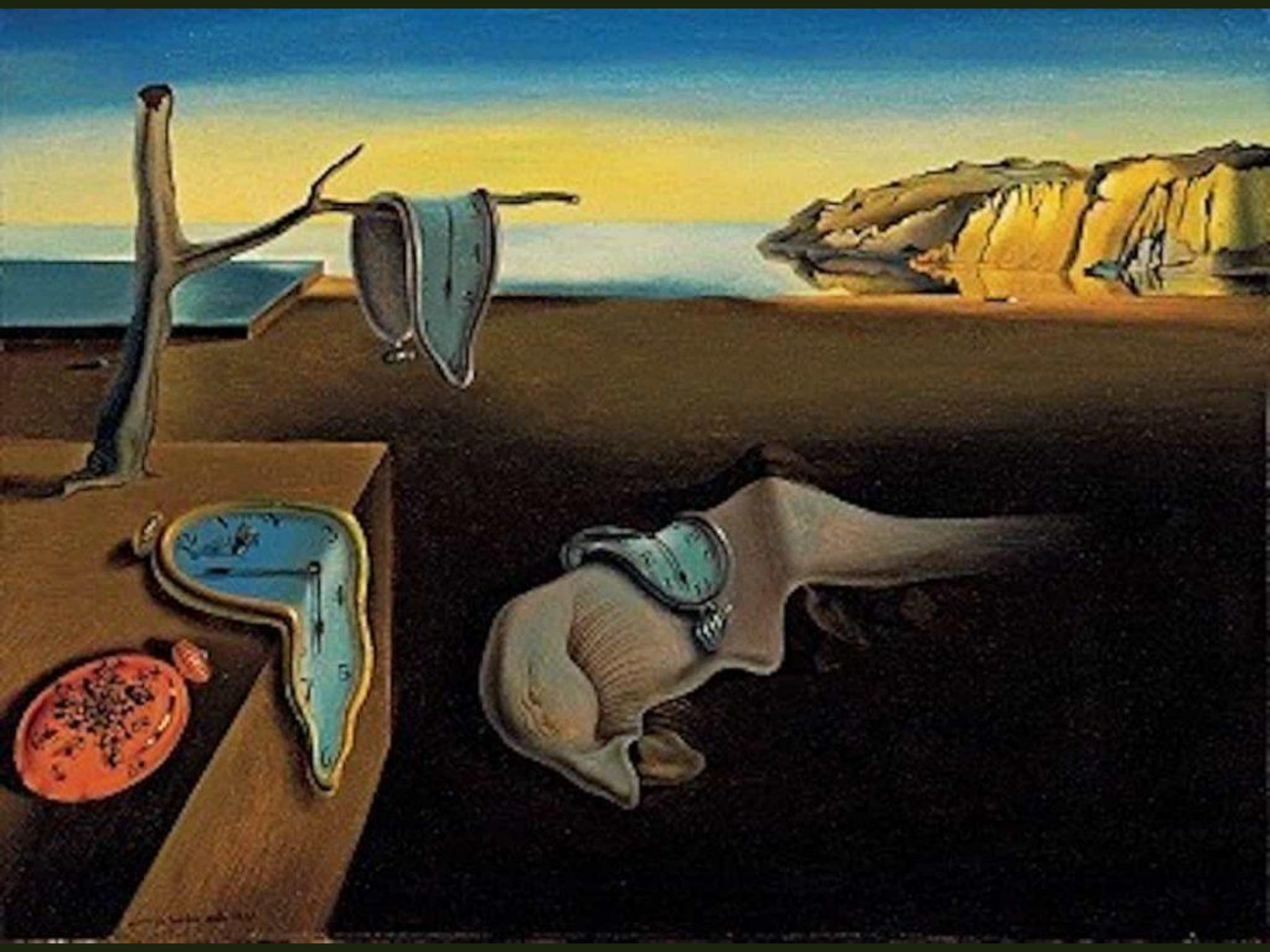

Θεοτοκόπουλος
«Η ταφή του κόμη
Οργκάθ»
1586

**Πουσέν, «Η Αγία Οικογένεια στα σκαλιά»
1648.**

Η τοποθέτηση των μορφών μέσα σε ένα νοητό τρίγωνο, με την Παναγία και τον Χριστό στην κορυφή του, προσδίδει στη σύνθεση σταθερότητα, ηρεμία και μεγαλείο. Επίσης το τρίγωνο στη χριστιανική ζωγραφική συμβολίζει την Αγία Τριάδα.

Η Κραυγή

ENTBAP
MOYNK

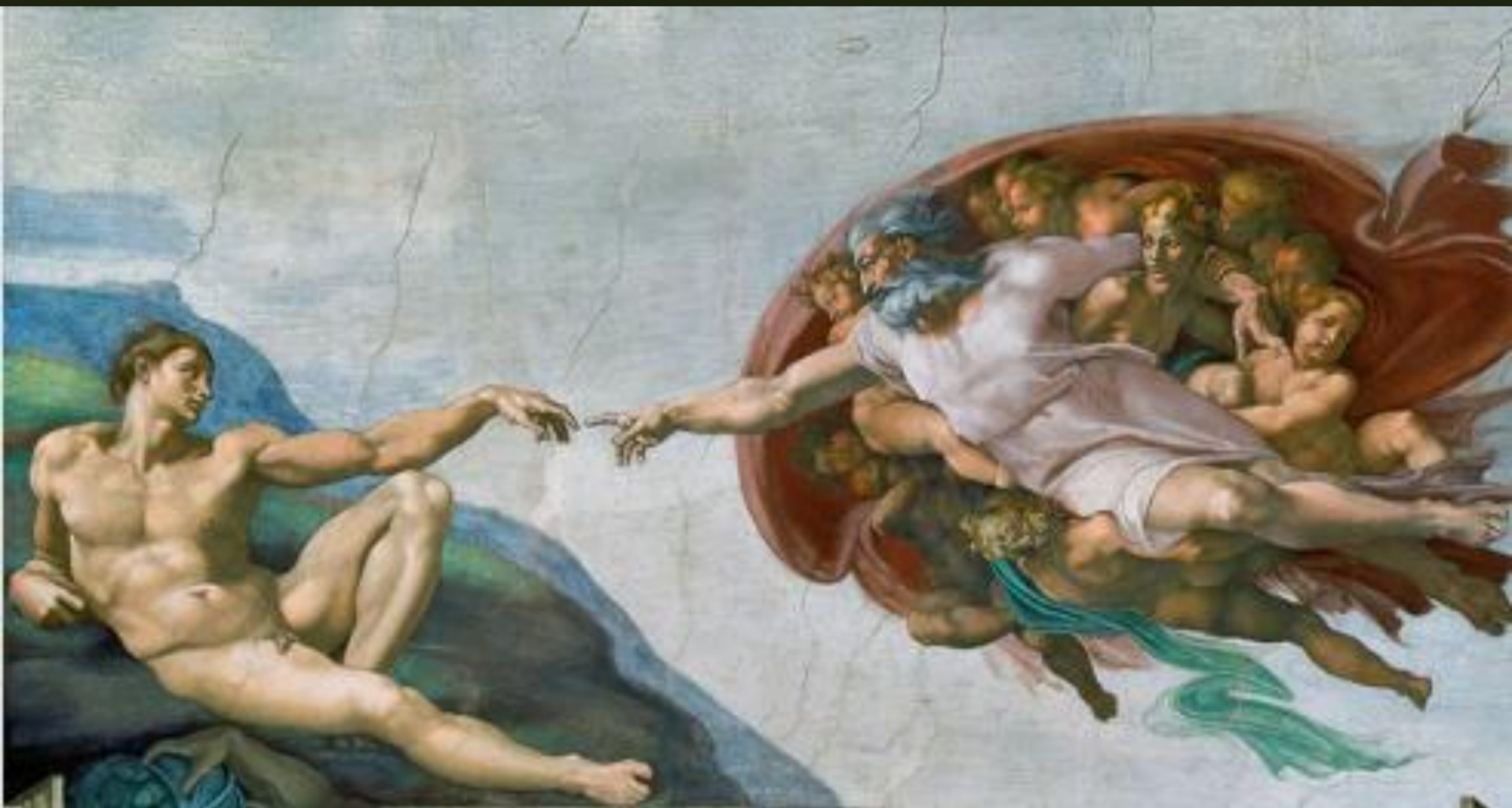
ΓΕΝΝΗΣΗ ΑΦΡΟΔΙΤΗΣ – Σάντρο Μποτίτσελι

Το Βουνό

**ΒΑΣΙΛΙ
ΚΑΤΙΝΣΚΙ**

ΜΙΚΕΛΑΝΤΖΕΛΟ ΜΠΟΥΟΝΑΡΟΤΙ

ΤΟ ΦΙΛΙ

ΓΚΥΣΤΑΒ
ΚΛΙΜΤ

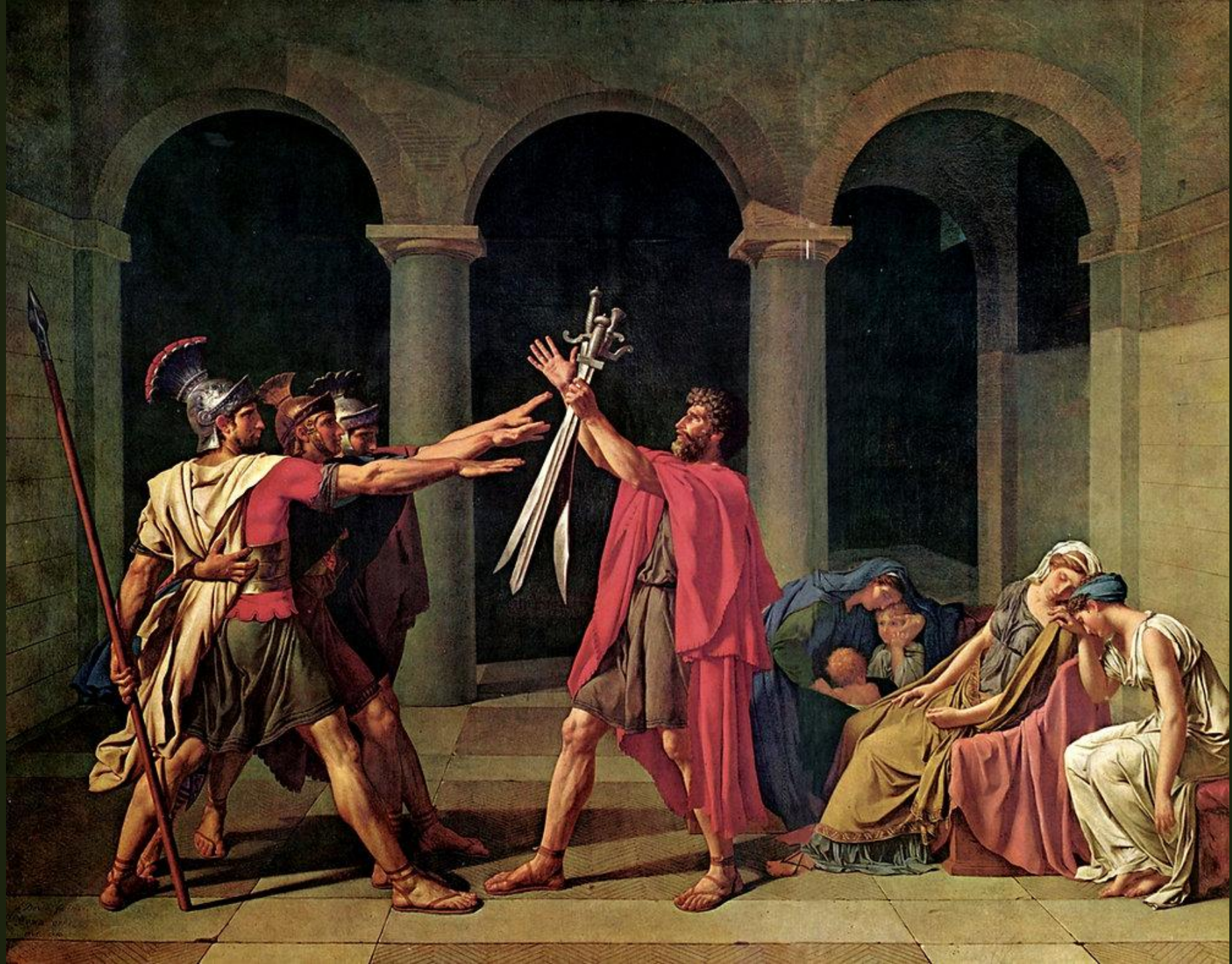
**ΜΥΣΤΙΚΟΣ ΔΕΙΠΝΟΣ
ΛΕΟΝΑΡΤΟ ΝΤΑ ΒΙΝΤΣΙ**

富嶽千景 神奈川

江戶 葛飾

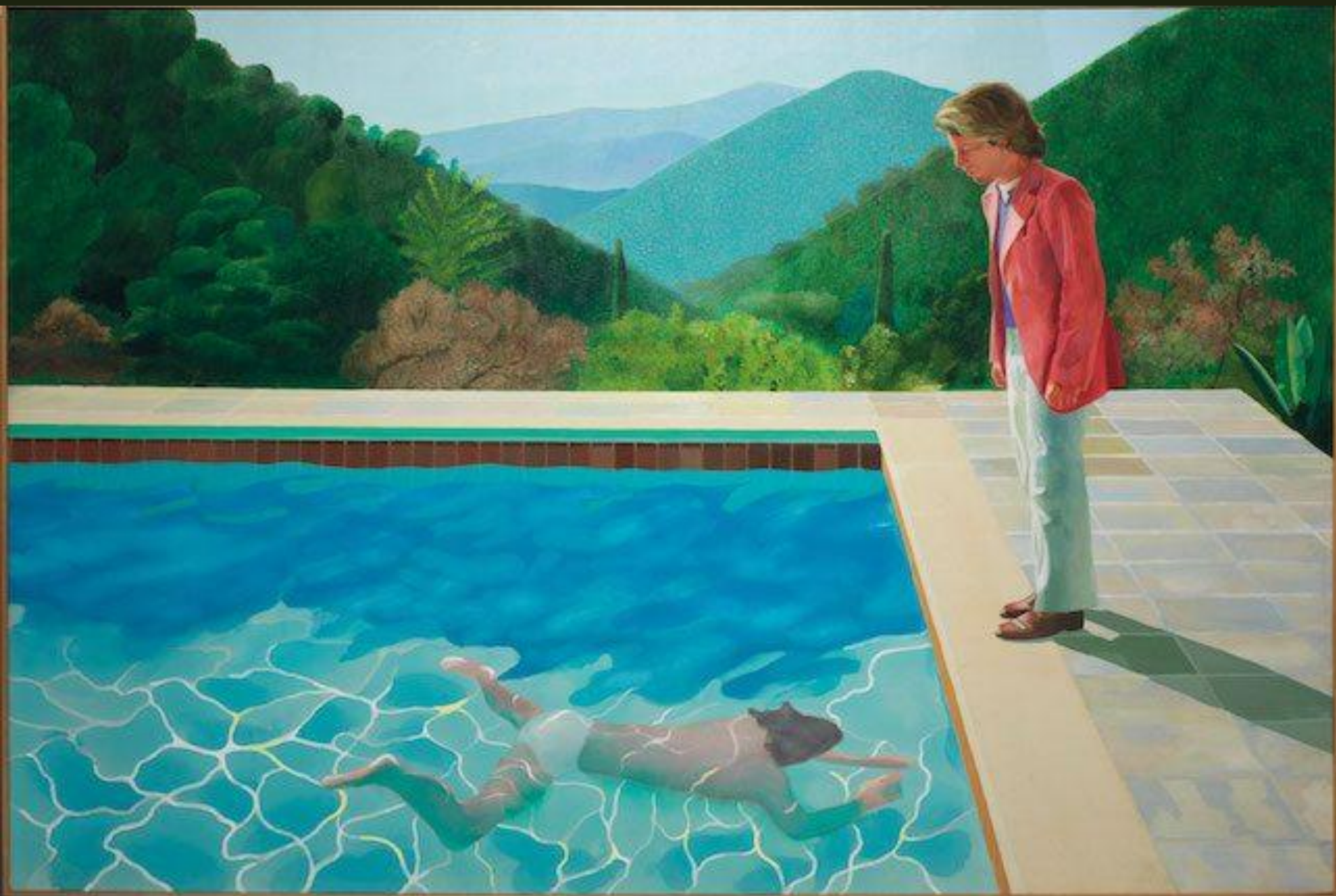

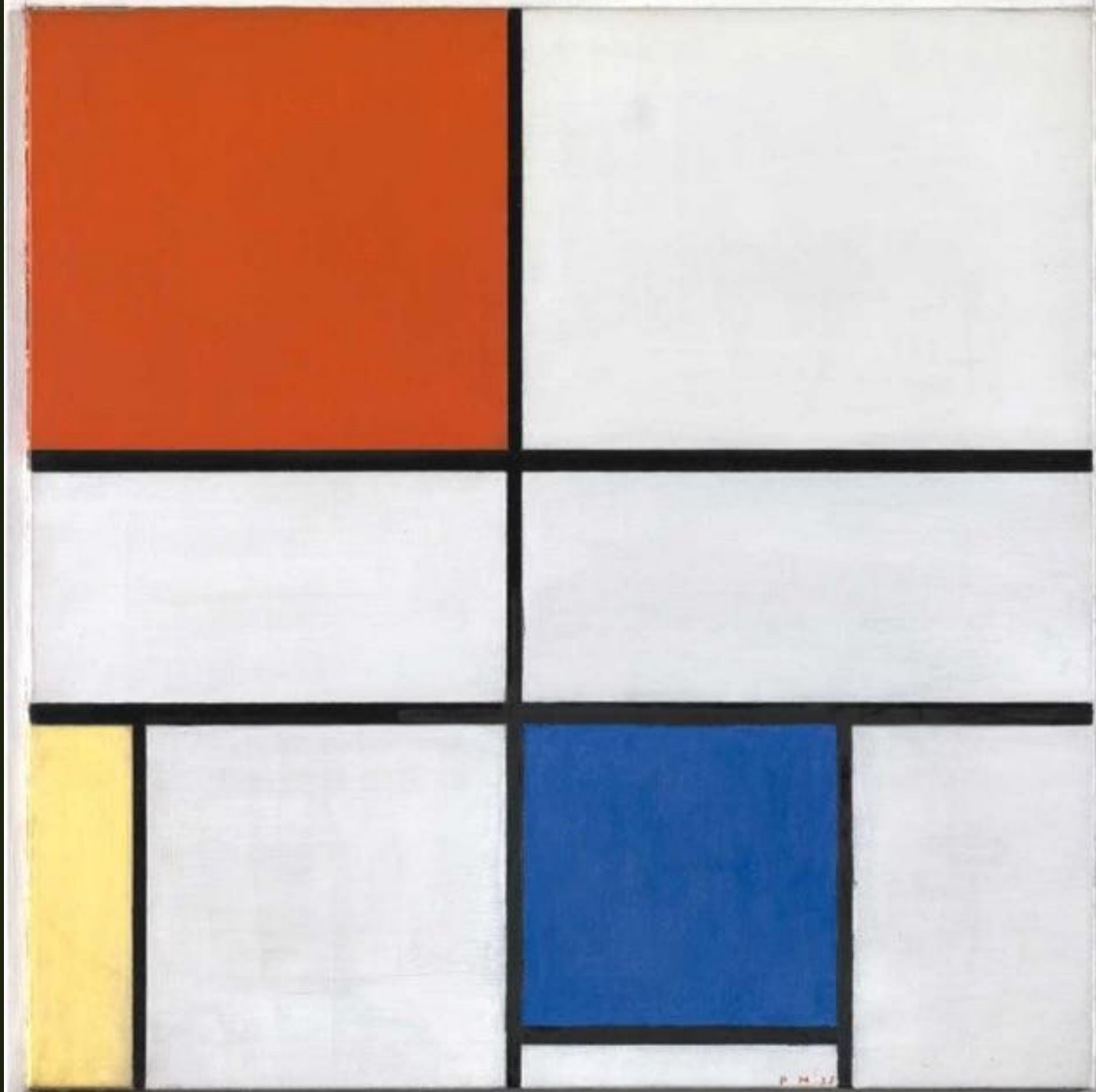

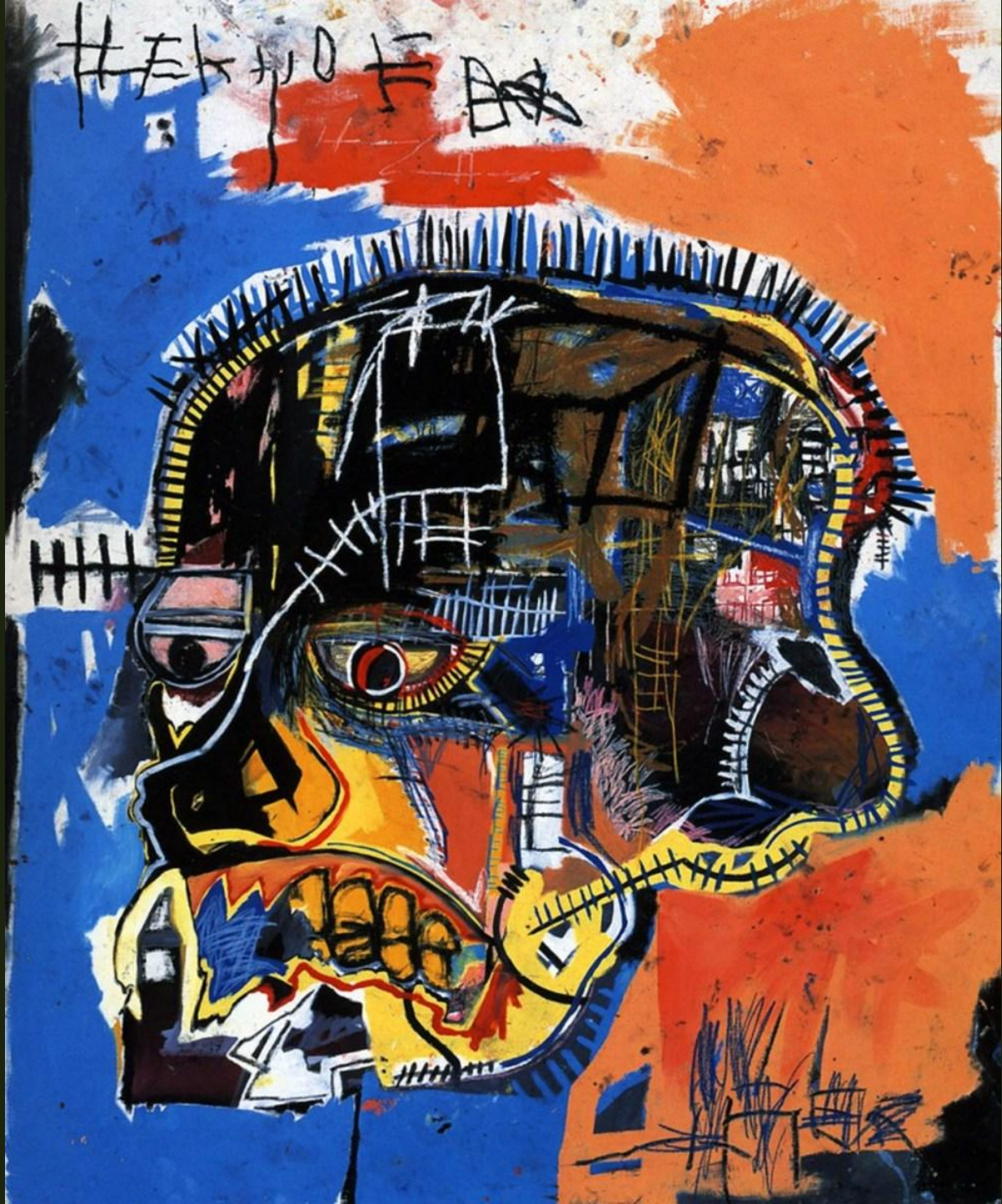

ΘΕΩΡΙΑ
ΤΗΣ ΤΕΧΝΗΣ

EDGAR WIND
Tέχνη καὶ Ἀναρχία

FTAIN FUNDING REVIEW

ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΗΣ ΤΕΧΝΗΣ

ÖPÄNENDE SKÄRSEDE BLÅRTRENN BILLAGEN

ΤΟ ΒΙΒΛΙΟ
ΤΩΝ ΠΕΝΤΕ
ΚΥΚΛΩΝ

ΠΡΟΣ ΜΙΑ
ΔΟΜΙΚΗ ΘΕΩΡΙΑ
ΤΗΣ ΤΕΚΝΗΣ

ΔΡΟΜΩΝ

BIBLIA

Politeianet.gr

ΤΕΛΟΣ ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗΣ

ΚΑΛΗ ΚΑΙ ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΚΗ ΣΥΝΕΧΕΙΑ